

עג:

עין משפט
נר מצוה

בהמה המקשה פרק רביעי חולין

מסורת הש"ס

סח א ב מ"י מ"י מ"י מ"י
שאל תלמידי הגמרא
הכלה ה:
מ"ג ג מ"י מ"י מ"י
מגילת אסורות ה'
1 ו מנחם לרין קולן טושיע
י"ד מ"י סג ספ"ג ג:

(א) ונקמן ער. קטע. קטע. א:
(ב) לקמן ק"ס: א סג
(ג) וק"ל ע"י: (ד) וק"ל יוחנן
לכרי הכל קאמר להו
מ"ל מ"י: (ה) ונקמן
ק"ס: (ו) ז"ל רבנן.
(ז) ונקמן ק"ס.

תורה אור הש"ס

1. ואנשי קדש תרדיון לי
אחשבו לבלב תשלטון
אתה: שמוח כב ל

נציון הש"ס

הוב' ד"ח אי ובי' א"ב
הוב' קאמר ר"ש. תמוה
לי ה' בפסוקי ק"מ דבס'
משנין דהא ס"ד כ"ל דק'
מחלוקת בענין ור"מ
עשה ניטול אל' ר"ש
למח' מ"ל דל' עשה
ניטול ובפסוקי האר"ח:

הנהגות הב"ח

(א) חוב' ד"ח מ"א
וכי יפריס הנשרפים
מתמחים:

הנהגות מור"ב
רנשבורג

א' ח"י ד"ח נקוט דר"י
ב"ך וי' עשה ניטול וכל'
מיהר לנטי' וכו' מ"ל:

מוסף רש"י

הבשר. שגולג. צריך
הכשר. לקבל טומאה מן
השרץ אם לא הכשר
שגולג. טומאת נבלה
אין כי דלמחר למיתה
עשה ניטול ואינו מתנגד
עמה במיתה אלא מפני
מחיים וכשר הפורש
היו טהור ונקמן ק"ס.
והאבר מטמא משום
אבר מן החי. דפרישית
עשה. המיתה עושה
ניטול כמו שגולג. הל'ן
למית ואינו נבלה. הל'ן
אין מטמא משום נבלה.
ובמחלוקת מ"י א"ב
כ"ל אבר מן החי לא
מתנגד עמו. שגולג
בהמה. גשריה (האבר
והבשר המדולדלן לטמא
עוד משום נבלה. ואע"פ
שצריך לחלטה דלמחר
מופטר בש"ה ערפ"ה. מ"י
נבלה טהור דל'ן שמיטה
עושה ניטול והבשר
דמיה לקבל טומאה נבל'
הכשר ח"ח.

בשלמא לר"ש לקוש. דלמחר נצירין נמי פליגי הא א"ע דר' מאיר
קאמר לה לא תקשה ולדכריה דרבנן דמטהרי בעובדין ובצדיקין
קאמר להו דלמ"פ שאמס מטהרין בצבד בהמה היה לכם לטמא
בצבד העובד שאינו גופה: אלא לר' יוחנן. דלמחר דברי הכל אבר
המדולדל טמא היכי נמי ואת האבר

המדולדל: אלא אי תמירי כו'. והכ
ממני דקאמר ר"מ לא אם טהרה כו'
לר"ש לקוש דכשנין לדכריה דרבנן
קאמר להו (הו"ו): אין שמיטה עושה ניטול.
וטהור מלגמא אר"פ שאמס בצבד כו':
מאי עעמא דר' יוחנן אליבא דר"מ.
דנעמן חילוק בין אבר בהמה לאבר
העובר: הכל מודים. ר"מ ורבנן:
שמיטה עושה ניטול. אבר המדולדל
בבהמה ומתה המיתה מפלת אוחו
ואינו טמא כצבד מן הנבלה אלא כצבד
מן החי והפרש י"ש בייחא דלמרינן
בבעור והרובע (לקמן דף קמ"ג): אבר
מן החי צבד הפורש ממנו טהור דל'ן
מטמא אלא כשהוא אבר שלם צבד
גידים ועצמות אכל נבלה כו"ח ממנה
טמא אב הטומאה: מיטלג פליגי.
ר"מ ורבנן בשמיטה: מיטלג פליגי.

דעושה ניטול: שמיטה טמיא. דל'ן
עושה ניטול: מהו בהמה. שהיו צ
אבר וכשר מדולדלן אבר בפני עצמו
וכשר בפני עצמו ומשנה היא בבעור
והרובע: הכשר לר"ך הכשר. מ"ס
שא"ס יגע בטומאה (ויקבלנה למיתה
עושה ניטול) כמו שנגמרה נפילתה
שדכר הפורש ממנו טהור ואינו
מטמא משום אבר מן החי: ואינו
מטמא משום אבר מן הנבלה. שהיא
צבד הפורש ממנו טמא משום המיתה
עושה ניטול! כמו שנגמרה נפילתה
קודם שמתה: דברי ר"מ. וליכא
דפליגי עליה במיתה עושה ניטול אלא
ר"ש מטהר קמי החס ומוקמינן ליה
אפלוגמא אחריטי אכל ורבי ודאי לא
פליגי עליה אף על גב דפליגי עליה

בשמיטה ואמרי אין עושה ניטול גבי אבר דעובר דהא ר"מ נמי שמיטה
אין עושה ניטול בבהמה פנייה ליה כרבנן דמפרש ואזיל וק'
חזינן הכא דמיתה מודי: הוכשרו בדמיה. לקבל טומאת אולכין.
אלמא פנייה ליה אין בהן טומאת עצמן כצבד מן החי דשמיטה
הועילה להם אפילו לרבי מאיר דפליגי דעובר: לא הוכשרו.
וצריכין הכשר אחר לקבל טומאה דקסבר אין בהמה נעשית יד
לאבר להביא הכשר עליה: אי מהיחא הוה אמינא. כי היכי דפליגי
ר"מ בצבד דעובר פליגי נמי בצבד בהמה דשמיטה עושה ניטול ומטמא
כצבד מן החי: ומאי הוכשרו. דמשמע דל'ן בהן אטומאה דעלמה:
אכשר. קאמר דאי נמי פנייה ל'ן שמיטה עושה ניטול הוה ליה
צבד הפורש מן החי וטהור הל'ן אינטיירא דרב יתכן בר יוסף:
והא הוכשרו. ל'ן רביס קאמר: חד לכשר הפורש מן הכהמה.
שהיא מדולדל ועד קודם שמיטה דקתני האבר והבשר המדולדל
בבהמה: וחד לכשר שפירוש מן האבר. לאחר שמיטה: ומאי
אולמיה. דכשר הפורש מן האבר מהפורש מן הבהמה דלאכשרין
למתייה: סד"א הואיל. ועם האבר מטמא ארלס נבלה אימא
לא מניעי הכשר לאחר פרישו ויקבל טומאת ארלס נבלה הכשר:
ק"ל. הוכשרו דמיה דעבי הכשר. ונפקא מינה להיכא דנחמך
כל האבר קודם שמיטה דלא הוכשר דמיה ואח"כ פירש צבד ממנו
דעבי הכשר. ואשמעינן דא"ע דק"ל במסכת נדה (דף נ"ג.) מה
זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה וצריכין הכשר אף כל שאין
סופן לטמא טומאה חמורה פרט לנבלת עוף טהור שסופה לטמא
טומאה חמורה אם אכלה לפיכך אין צריכה הכשר לטמא טומאה
אולכין דוקא סופו אכל תחלתו כי האי תחלתו טמא טומאה חמורה
ואין סופו לטמא טומאה חמורה משפירש צריך הכשר: נקוט דרב
יתכן בידך. דלמחר משמיה דר' יוחנן הכל מודים שאין שמיטה עושה
ניטול ולא אי מיהדר לשניי לנשא דלמרינן ברישא לר' יוחנן דברי הכל
שמיטה עושה ניטול: דרבה בר בר חנה קאי וטויה. משמיה דר' יוחנן:
אין

מאי מטמא דר' יוחנן א"יבא דר' מאיר. קלת קשה דשאני אבר
בהמה דמדלורייחא שרי אף בצבילה דלמרינן לקמן וד'
ע"ה. דל'ן להם אלא מלת פרוש וי"ל דמ"מ צבי דכמו שגורו עליו
מכמים אסור אכילה טומאה נמי היה להו ליגזור:

שמיטה טמיא. מיהא דלפריך
מניח טמי היה ליה
לאקשויי מיהא לר"ש לק"ס:
הוכשרו בדייה. אין לנקדק
דמדועיל הדס להכשיר
האבר אלמא לא תשיב כניטול דמיה
לא היה משני מידי אלא כדעבי הכשר
לקבל טומאת אולכין קא דייק כדפירש
בקונטרס אלמא אין זו טומאת אבר
מון החי והיינו טעמא דר"ש בהמה
אית ליה צפירקין (לקמן דף ע"ג.) דר"מ
משום דלמחר דבהמה נעשית יד לאבר
וא"ת וכיון דמדלורייחא האבר מותר
בצבילה לרבי יוחנן דלמרינן בסמוך
ל"ל הכשר מדס בהמה דר' יוחנן גופיה
אית ליה צפירקין (לקמן דף ע"ג.) דר"מ
סבר כר' שמעון דשמיטה מכשרת ור'
שמעון נמי דקאמר לא הוכשרו מפרש
רז אבי בבעור והרובע (לקמן דף קמ"ג).
דעעמא דר"ש משום דס לא מכשיר
דשמיטה מכשרה ליה דס ושמיטה נמי
לא מכשרה הואיל ואינה מתרת
בצבילה ואמאי והי מתרת בצבילה
מן המורה וי"ל דמשום דמדלורייחא
לא מכשרת שמיטה אפי' ל"ש דלמחר
לעיל כפי שמוט (דף ע"ג.) עשאוהו
הכשר מ"ס מדרבנן וכיון שאבר אסור
מדרבנן לא מהיחא ליה הכשר שמיטה
דלא היחא נמי אלא מדרבנן וא"ת הנהו
דמוקמי פלוגתייהו בבעור והרובע ונקמן
דף קמ"ג: דר"מ ור"ש בהמה נעשית
יד לאבר או צאוחו כקטן אין גדול
עולה עמו לרבי שמעון אין נעשית
יד מנא להו דכיון דאיכא למימר
דעעמא דרבי שמעון משום דס לא
מכשר ואמאי פליגי ארז אפי' וי"ל

דייקי לנשא דרבי שמעון דלמחר לא הוכשרו ולא קאמר אין הדס
מכשיר משמע אפילו היה הדס מכשיר הכל לא הוכשרו:
אי מהחיא ה"א ב"י. ועלום שמיטה עושה ניטול הקשה הרז ר'
שמואל מורדו"ן. א"כ היכי קאמר ר"ש לא הוכשרו דמשמע דע"י
בהמה הוא ללא שמיטה אכל הכשר מועיל להם והא אולכ שא
יכול להאכילו (ע"י) לחחרים הוא כיון דשמיטה עושה ניטול והי
צבד מן החי ואין קריו אולכ ל"ש דלמחר כסוף טהור והרובע ונקמן
דף קט"ו. ולא מקבל טומאה וי"ל דר"ש לדכריה דרבנן קאמר להו
לרבי אולכ שאי אית להו להאכילו לחחרים הוא ללא מקבל טומאה
אלא לרדידו אודו לי מיהת דלא הוכשרו:

סלקא דעתך אמינא הואי' ומטמא טומאה חמורה אנב אביו א"א
ל"ביעי הבשר. דלמרינן צפרק צא סופן (נדה דף ק"ג.) מה
זרעים שאין סופן כו' קמ"ל דוקא סופו אכל תחלתו כי האי תחלתו
מטמא טומאה חמורה ואין עוד סופו לטמא טומאה חמורה משפירש
צריך הכשר כן פ"י בקונטרס והדן עמו שפירש כן דדוקא כשפירש
מכילה א"ע"ג דמפ"ש ע"ן שמוס דלמחר בבעור והרובע (לקמן דף קט"ו).
דאל אמרינן כסוף פ' טבול יוס (נזחים דף ק"ה.) דפרה פריס (א) מטמאים
תחלת צבולו מחמת שסופן לטמא טומאה חמורה אכל אמרינן ממשה
ע"ן הוא אף על גב דטומאה חמורה שלהן אינו מטעם ראיות אולכ
דאפילו העוסק בשריפת עור ועצמות מטמא בגדים וצריך לומר
דטעמא דמעשה ע"ן שמוס מהיחא לכשפירש שאין סופו לטמא עוד
טומאה חמורה והא דלמחר כפ"ק דפסחים (דף י"ג.) פרה שסתתה מי
אולכין ומשקין מחמת שסופן לטמא טומאה חמורה אכל טעמא
קלה מטמאים לא משיבי החס מעשה ע"ן לפי שמתחלתן צריכין שיהי
ראויין לנשיי ומנא טומאה חמורה שלהם אינה אלא מטעם ראיות
לשמיטת אדם שהיה בהם כשר שאל"כ לא היו ראויין להאחז ולהבי
אין צריכין הכשר שד' אפי' נשאין סופן עוד לטמא טומאה חמורה:
אין

שיטה מקובצת

א) הכל מודים שמיטה
עושה ניטול. ר"ב ע"י
ח"ס: מנחת ד' ע' ע"א:
ב) ור"י יוחנן לרביי הכל
קאמר להו. ר"ב לא נמצא
כספרי כ"י: ג) וקבלנה
דמיתה עושה ניטול ור"ל
כשר מן החי טהור טהור
מלמא. ה"ס: ופ"ד:
טעמא משום אבר מן
החי הוכשר הפורש ממנו
טהור. ה"ס: ופ"ד ור"י:
מטמא משום אבר מן
החי טהור ור"י ע"ה
ניטול ור"ל מ"י שנגמרה
נפילתה. ע"ן ושמעון דר'
כרן טומאה צפ"ן ה"ס:

רבינו גרשום

בשלמא לר"ש בן לקיש
לדכריה דרבנן קאמר
להו. כלומר מה דאמר
להו לא אם טהרה
שמיטה טומא אותה ואת
האבר המדולדל בה לומר
לרבנן כספ' שטתורין
אבר דעובר כן כמטתורין
אבר המדולדל בבהמה:
אילו לר' יוחנן דאמר:
אכל אבר דבהמה דרבי
הכל שמיטה עושה ניטול
ונבלה היא אפי' שחט אמו
למאן קאמר ר"מ לא אם
טהרה שמיטה טומא אותה
ואת האבר המדולדל: אבל
באבר דבהמה אף שמיטה
עושה ניטול. וכללו
השמיטה עמה (ובמטתורין)
מ"י נבלה: ומה דהניא
אמר לתן ר"י להכמים
לא אם טהרה שמיטה
טומא אותה (ואת האבר
המדולדל בבה) לר' יוחנן
לרביי הכל אמר לתן כן
לרבייה בין להכמים:
גופיה והאי לא גופיה.
כלומר אבר דבהמה גופיה
למ"ק כוללו בשמיטה
ופטתו והאי לא גופיה
אבר דעובר: הכל מודים
שמיטה עושה ניטול.
כלומר שאם נרדלג ליה
בבהמה ומתה שמיטה
עושה ניטול אין כוללה
האבר המדולדל בה
במיתה ואין מטמא האבר
משום נבלה אלא משום
אבר מן החי דחשיב
כמיתה כמי שגולג האבר
סופן קודם מיתה אבר
מן החי אינו מטמא
אלא בסוקרינן: ואין
שמיטה עושה ניטול דאם
אבר מדולדל בבהמה
ושחט הבהמה כוללה
השמיטה האבר ומהחיה
מ"י נבלה:
באבר דעובר מיטלג פליגי
כמתי' בשחט את אמו
ואח"כ חתכו כו'. דר"מ
כרן שמיטה עושה ניטול
ואין כוללה האבר (עמ"ה)
והי נבלה ורבנן סב"י
אין מטמא משום נבלה:
מיתה ונתן מנת הבהמה
הבשר המדולדל צריך
הכשר. ואם אין פושט
לא טמא דמיתה עושה
ניטול ואין כוללתו עמה:
שמיטה נמי תניא נשחטה
הבהמה והוכשרו כרמיה

האבר המדולדל והבשר של האבר: אי מהחיא הוה אמינא מאי הוכשרו הכשר הכשר. כלומר הכשר שעליה ולא האבר עצמו: והא הוכשרו קמי. כלומר במשע האבר והבשר שעליו: מהו הדימא חד לבשר כו'. אבל אבר
עצמו אימא לא (אלא) מטמא משום נבלה: ומאי אולמיה דהאי תוא'. כלומר מאי אולמיה דבשר הפורש מן האבר לבשר הפורש מן הבהמה בלא אבר דאצטרך לימינא הבשר: אצטרך סד"א כו'. כלומר סד"א תואיל
ואין כוללה השמיטה האבר עצמו והבשר שעליו מטמא טומאה חמורה משום נבלה על גב האבר ולא ליבעי הכשר קמ"ל דר' יוחנן דהוכשרו קתני חד לבשר הפורש מן האבר וחד לאבר עצמו דאין שמיטה
עושה ניטול: נקוט דר' יתכן בר יוסף בידך. כלומר דאין שמיטה עושה ניטול ומהחיה האבר המדולדל האבר והבשר ואין מטמא אפי' משום אבר מן החי בחיובין הכא דאין בו אלא מצות פריש דאמרי באכילה ואין מטמא:
עושה ניטול: נקוט דר' יתכן בר יוסף בידך. כלומר דאין שמיטה עושה ניטול ומהחיה האבר המדולדל האבר והבשר ואין מטמא אפי' משום אבר מן החי בחיובין הכא דאין בו אלא מצות פריש דאמרי באכילה ואין מטמא: